

Κεφάλαιο 1ο ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ

Στόχοι

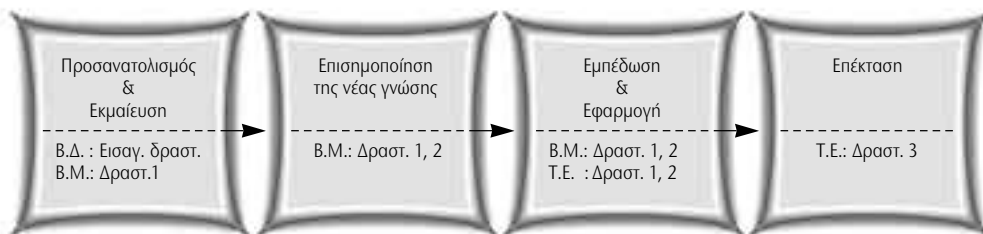
Μέσω του κεφαλαίου αυτού επιδιώκεται η άσκηση των μαθητών ώστε να είναι σε θέση να:

- ▶ προσανατολίζονται με σημείο αναφοράς τον εαυτό τους
- ▶ προσανατολίζονται με σημείο αναφοράς που βρίσκεται έξω από τον εαυτό τους
- ▶ χρησιμοποιούν γλωσσικές εκφράσεις που περιέχουν τους εξής όρους: «μέσα», «έξω», «δίπλα», «ανάμεσα», «πάνω», «κάτω», «μπροστά», «πίσω», «δεξιά», «αριστερά»

Διδακτικές οδηγίες

Γνωρίζουμε ότι για τα παιδιά ο προσανατολισμός με σημείο αναφοράς τον ίδιο τον εαυτό τους είναι πιο εύκολος από ό,τι ο προσανατολισμός με βάση ένα σημείο αναφοράς που βρίσκεται έξω από τον εαυτό τους. Για το λόγο αυτόν αρχίζουμε με δραστηριότητες που έχουν ως σημείο αναφοράς το ίδιο το παιδί (π.χ. «ποιος βρίσκεται μπροστά σου», «σήκωσε το δεξί σου χέρι» κ.λπ.) και συνεχίζουμε με δραστηριότητες που έχουν εξωτερικό σημείο αναφοράς (π.χ. «τι βρίσκεται μπροστά από το δέντρο», «τι βρίσκεται πίσω από το δέντρο» κ.λπ.). Για το παιδί αυτής της ηλικίας πιο δύσκολες είναι οι δραστηριότητες κατά τις οποίες - ακολουθώντας κάποια εντολή - πρέπει να τοποθετήσει το σώμα του σε μια θέση με εξωτερικό σημείο αναφοράς (π.χ. «πήγαινε μπροστά από την έδρα», «πήγαινε αριστερά από την έδρα» κ.λπ.). Γνωρίζουμε επίσης ότι τα παιδιά δυσκολεύονται να διακρίνουν το «δεξιά» από το «αριστερά» με σημείο αναφοράς έξω από αυτά και με διεύθυνση αντίθετη προς τη δική τους (π.χ. «ποιο είναι το αριστερό χέρι της Ελένης», όταν η Ελένη βρίσκεται απέναντί του και κοιτάζονται πρόσωπο με πρόσωπο). Σε τέτοιες καταστάσεις πρέπει να οδηγηθούμε προοδευτικά, αφού πρώτα ασκήσουμε τη χρήση του όρου «αριστερά – δεξιά» πάνω στο ίδιο το σώμα του παιδιού, για να προχωρήσουμε στη συνέχεια σε καταστάσεις με σημείο αναφοράς διαφορετικό από το σώμα του αλλά με την ίδια διεύθυνση.

Διάγραμμα ροής

Εισαγωγικές δραστηριότητες

Α. Προσανατολισμός στο χώρο με σημείο αναφοράς το ίδιο το παιδί

1η φάση: Βιωματικές καταστάσεις για την ονομασία των δύο χειρών και πλευρών

Η έννοια του προσανατολισμού «δεξιά – αριστερά» μπορεί να στηριχθεί στην κατανόηση της πλευρικότητας του ανθρώπου, δηλαδή τη διαφορά σε δύναμη και δεξιότητα ανάμεσα στο δεξί και το αριστερό χέρι και πόδι και γενικότερα ανάμεσα στη δεξιά και την αριστερή πλευρά του ανθρώπινου σώματος. Συζητάμε με τα παιδιά και τους ζητούμε να κάνουν διάφορες ενέργειες, με σκοπό να συνειδητοποιήσουν και να ονομάσουν την ισχυρή πλευρά του σώματός τους. Απευθύνουμε, για παράδειγμα, στα παιδιά τις εξής ερωτήσεις: «Με ποιο χέρι σηκώνεις πιο εύκολα περισσότερο βάρος;», «Όταν μετακίνησες το θρανίο σου, ποιο χέρι χρησιμοποιήσες;», «Με ποιο χέρι γράφουμε;», «Με ποιο χέρι κάνουμε το σταυρό μας;».

Ίσως υπάρχουν στην τάξη κάποιοι αριστερόχειρες, οπότε αξιοποιούμε την ευκαιρία αυτή και εξηγούμε στα παιδιά τη συγκεκριμένη διαφορά ή και άλλες διαφορές που παρουσιάζουν οι άνθρωποι. Καλούμε, για παράδειγμα, τα παιδιά να σηκώσουν ψηλά το δεξί χέρι και κατόπιν το αριστερό ή τους ζητούμε να πιάσουν με το δεξί χέρι το δεξί αυτί, με το αριστερό χέρι το δεξί αυτί κ.λπ.

2η φάση: Προσανατολισμός στο χώρο σε σχέση με τον εαυτό μας

Αρχικά υποβάλλουμε σε συγκεκριμένα παιδιά τις εξής ερωτήσεις: «Ποιος μαθητής βρίσκεται μπροστά σου;» ή «Τι βρίσκεται μπροστά σου;», «Ποιος μαθητής βρίσκεται πίσω σου;» ή «Τι βρίσκεται πίσω σου;», «Ποιος μαθητής βρίσκεται δεξιά σου;» ή «Τι βρίσκεται δεξιά σου;», «Ποιος μαθητής βρίσκεται αριστερά σου;» ή «Τι βρίσκεται αριστερά σου;». Στη συνέχεια καλούμε συγκεκριμένους μαθητές να περιγράψουν ελεύθερα ό,τι βρίσκεται μπροστά, πίσω, πάνω, κάτω, αριστερά και δεξιά τους.

Β. Προσανατολισμός στο χώρο με σημείο αναφοράς διαφορετικό από τον εαυτό του

3η φάση: Ιστορία με τη διαδρομή του λαγού

Η δασκάλα διηγείται μια ιστορία σχετικά με τη διαδρομή ενός λαγού. Οι μαθητές ακούν την ιστορία αυτή με ανοιχτά τα βιβλία στη σελίδα 2 για να βλέπουν τις εικόνες.

«Ένας λαγός που περπατά μέσα στο δάσος φτάνει κοντά σε ένα δέντρο και βλέπει ένα πουλί, το οποίο είναι *επάνω* στο δέντρο. *Κάτω* από το δέντρο υπάρχουν μερικά ανθισμένα λουλούδια. Στη συνέχεια ο λαγός βλέπει μία πάπια που κολυμπά *μέσα* στη λιμνούλα και μία πάπια που στέκεται *έξω* από τη λιμνούλα. Ο λαγός φτάνει στη συνέχεια σε ένα σταυροδρόμι και βλέπει μία ταμπέλα που δείχνει *αριστερά* το δρόμο 1 και *δεξιά* το δρόμο 2».

Διαθεματικότητα

Γλώσσα: Προφορικός λόγος.

Μελέτη Περιβάλλοντος: Γνωρίζω το σώμα μου, φυτά και ζώα.

ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

Σελίδα 12 - α' τεύχος

1. Αρχικά, στην εικόνα με το κοριτσάκι, η δασκάλα ρωτά τους μαθητές με ποιο χέρι αγκαλιάζει το γατάκι (το αριστερό ή το δεξί;) και με ποιο χέρι το χαϊδεύει.

Μετά τη διήγηση της δασκάλας με βάση τις εικόνες και οι ίδιοι οι μαθητές περιγράφουν τη διαδρομή από την οποία θα περάσει ο λαγός.

Σελίδα 13- α' τεύχος

2. Παρουσιάζεται μια εικόνα, την οποία οι μαθητές πρέπει να περιγράψουν. Αυτό που μας ενδιαφέρει στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι κυρίως η περιγραφή των θέσεων.

Σε πρώτη φάση οι μαθητές πρέπει να περιγράψουν με σημείο αναφοράς το σπιτάκι τη θέση του δέντρου (*μπροστά* από το σπιτάκι), του πουλιού (*επάνω* από το δέντρο) κ.λπ. Μπορούν επίσης να περιγράψουν τις θέσεις με σημείο αναφοράς το δέντρο (κάποια λουλούδια βρίσκονται *μπροστά* από το δέντρο, κάποια άλλα *πίσω* από το δέντρο κ.λπ.). Οι διαπιστώσεις αυτές είναι σχετικά εύκολες για τα παιδιά και για το λόγο αυτό επιμένουμε κυρίως στη γλωσσική διατύπωση.

Σε δεύτερη φάση οι μαθητές διαπιστώνουν ότι το αγόρι βρίσκεται *αριστερά* από τα πράγματα που τρώνε και το κορίτσι *δεξιά*, ενώ τα πράγματα που τρώνε βρίσκονται *ανάμεσα* στο αγόρι και το κορίτσι. Στην περίπτωση αυτή η διαπίστωση της δεξιάς και της αριστερής θέσης δεν είναι τόσο εύκολη όσο οι προηγούμενες. Μερικά παιδιά ίσως αντιμετωπίσουν δυσκολίες. Τα παιδιά αυτά πρέπει να υποβοηθηθούν, ώστε να σκεφτούν με βάση το δεξί και το αριστερό τους χέρι.

3. Με σημείο αναφοράς τις δύο κλειστές γραμμές προτείνουμε στους μαθητές να σχεδιάσουν. Για παράδειγμα, ζητείται από αυτούς να σχεδιάσουν 4 βόλους *μέσα* στην κόκκινη

γραμμή, 3 βόλους *ανάμεσα* στις δύο γραμμές, 2 βόλους *επάνω* στην πράσινη γραμμή κ.λπ. Η δραστηριότητα αυτή αναφέρεται στις τοπολογικές έννοιες που σχετίζονται με το χώρο («μέσα», «έξω», «επάνω», «ανάμεσα» κ.λπ.).

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΑΣΚΗΣΕΩΝ - ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Σελίδα 10 - α' τεύχος

1. Το αυτοκίνητο της εικόνας που περιμένει στα φανάρια μπορεί να κινηθεί προς τα αριστερά ή προς τα δεξιά. Οι μαθητές χαράζουν μια γραμμή για να προσδιορίσουν τον προσανατολισμό προς τα αριστερά ή προς τα δεξιά. Στην περίπτωση αυτή πιθανώς μερικά παιδιά να δυσκολεύονται με τη διάκριση του «δεξιά» από το «αριστερά». Πρέπει λοιπόν να ασχοληθούμε με τα παιδιά αυτά και να τα βοηθήσουμε.

2. Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές καλούνται να χαράξουν μία γραμμή και να οριοθετήσουν το χώρο στον οποίο βρίσκονται τα κόκκινα λουλούδια διακρίνοντάς τον από το χώρο στον οποίο βρίσκονται τα κίτρινα λουλούδια. Πρόκειται και πάλι για δραστηριότητα που αναφέρεται στις τοπολογικές έννοιες που σχετίζονται με το χώρο.

Σελίδα 11 - α' τεύχος

3. Οι μαθητές προσπαθούν να βρουν και να χαράξουν τη σωστή διαδρομή που θα ακολουθήσει το ποντίκι για να φτάσει στο τυρί.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Ο χάρτης της τάξης

- Ομαδική δραστηριότητα. Όλοι οι μαθητές είναι συγκεντρωμένοι γύρω από ένα σημείο.
- Κάθε μαθητής κρατά από ένα μικρό χαρτόνι στο οποίο είναι γραμμένο το όνομά του.

Ζητούμε από κάθε παιδί να τοποθετήσει το χαρτονάκι του επάνω σε ένα χαρτί μεγάλων διαστάσεων, στο οποίο είναι σχεδιασμένα τα θρανία ή οι καρέκλες της τάξης, όπως κάθονται οι μαθητές. Επάνω στο σχεδιάγραμμα της τάξης μπορεί επίσης να είναι σχεδιασμένα κάποια σημεία αναφοράς, όπως είναι, για παράδειγμα, η έδρα ή η ντουλάπα.

Στην αρχή αναμένεται ότι τα παιδιά θα σκωθούν όλα μαζί και θα πηγαίνουν να τοποθετήσουν τα χαρτονάκια τους χωρίς καμία οργάνωση, οπότε θα προκληθεί αναστάτωση. Ύστερα από τις πρώτες δοκιμές τα παιδιά καλούνται να βρουν έναν τρόπο με τον οποίο θα αρχίσουν και θα προχωρήσουν. Είναι δυνατόν, για παράδειγμα, να ληφθεί η απόφαση να αρχίσουν πρώτα τα παιδιά που κάθονται στην πρώτη σειρά των θρανίων να τοποθετούν τα χαρτονάκια τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο κάθε παιδί προσανατολίζεται και βρίσκει τη θέση του σε σχέση με τη θέση των άλλων ή τη θέση των αντικειμένων της τάξης. Ενθαρρύνουμε κάθε παιδί να εκφράζεται γλωσσικά και να περιγράφει τη θέση του, καθώς πηγαίνει να τοποθετήσει το χαρτονάκι.

Στο τέλος της δραστηριότητας αυτής θα έχει κατασκευαστεί ο χάρτης της τάξης και θα μπορεί να αναρτηθεί στον τοίχο.

